ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 24ης Ιανουαρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-275/93 P,

Michael Boessen, πρώην υπάλληλος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, κάτοικος Lanaken (Βέλγιο), εκπροσωπούμενος από τον Ch. Paulussen, δικηγόρο Μάαστριχτ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο M. Loesch, 8, rue Zithe,

αναιρεσείων,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως που εξέδωσε στις 11 Μαρτίου 1993 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση T-87/91, Boessen κατά ΟΚΕ (Συλλογή 1993, σ. II-235), και με την οποία ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως της 5ης Σεπτεμβρίου 1991, με την οποία η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή απέρριψε την ένσταση που είχε υποβάλει ο αναιρεσείων κατά της αρνήσεώς της να του χορηγήσει σύνταξη αναπηρίας ίση προς το 135% του «κατωτάτου ορίου διαβιώσεως»,

όπου ο έτερος διάδικος είναι

η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εκπροσωπουμένη από τον Bermejo Garde, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τους D. Lagasse και G. Tassin,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

δικηγόρους Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γεώργιο Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco και D. A. O. Edward, προέδρους τμήματος, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg και P. J. G. Kapteyn, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: J.-G. Giraud

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Με δικόγραφο το οποίο περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 12 Μαΐου 1993, ο Boessen, πρώην υπάλληλος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΟΚΕ), άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 11ης Μαρτίου 1993, T-87/91, Boessen κατά ΟΚΕ (Συλλογή 1993, σ. II-235), καθόσον, με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτα και, επιπλέον, ως προδήλως αβάσιμα, τα αιτήματά του περί ακυρώσεως της αποφάσεως της 5ης Δεκεμβρίου 1991 με την οποία η ΟΚΕ απέρριψε την ένσταση που είχε υποβάλει ο αναιρεσείων κατά της αρνήσεώς της να του χορηγήσει σύνταξη αναπηρίας ίση προς το 135 % του «κατωτάτου ορίου διαβιώσεως».

2 Από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση (σκέψεις 1 έως 11) προκύπτει ότι ο Boessen υπήρξε υπάλληλος της ΟΚΕ από 1ης Δεκεμβρίου 1971 μέχρι τις 31 Ιανουαρίου 1981 και ότι ελάμβανε από 1ης Φεβρουαρίου 1981 σύνταξη αναπηρίας, το ύψος της οποίας είχε οριστεί στο 120 % του «κατωτάτου ορίου διαβιώσεως» κατ'εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 78, πέμπτο εδάφιο, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ). Ο αναλυτικός υπολογισμός της συντάξεως αυτής κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο με την απόφαση 157/81 Α της ΟΚΕ, της 20ής Ιανουαρίου 1981 (στο εξής: απόφαση 157/81 Α).

3 Η απόφαση αυτή αποτέλεσε κατόπιν το αντικείμενο τροποποιητικών αποφάσεων, αφενός μεν, για την προσαρμογή του ποσού της συντάξεως στην εξέλιξη των αποδοχών, αφετέρου δε, με την ευκαιρία της χορηγήσεως διαφόρων επιδομάτων.

4 Στις 13 Φεβρουαρίου 1991 ο Boessen υπέβαλε αίτηση στην ΟΚΕ ζητώντας αναθεώρηση του ποσού της συντάξεως αναπηρίας ώστε να ανέλθει στο 135 % του«κατωτάτου ορίου διαβιώσεως», κατ'εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ.

5 Η ΟΚΕ απέρριψε την αίτηση αυτή με απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1991, στη συνέχεια δε και την ένσταση που υπέβαλε ο αναιρεσείων κατά της αποφάσεως αυτής με απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 1991. Κατόπιν αυτού, ο Boessen άσκησε προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου στις 2 Δεκεμβρίου 1991.

6 Με το εισαγωγικό δικόγραφο ο Boessen ζήτησε από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την απόφαση της ΟΚΕ της 5ης Σεπτεμβρίου 1991 και να υποχρεώσει το όργανο αυτό να αναθεωρήσει τη σύνταξη αναπηρίας ανεβάζοντας το ύψος της στο 135 % του «κατωτάτου ορίου διαβιώσεως». Με το υπόμνημα απαντήσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου ο αναιρεσείων διευκρίνισε ότι η αναθεώρηση της συντάξεώς του έπρεπε να ισχύσει αναδρομικώς από 1ης Φεβρουαρίου 1981 και ότι το ποσό της συντάξεως αυτής έπρεπε να προσαυξηθεί κατά τους τόκους που θα καθόριζε το Πρωτοδικείο. Διευκρίνισε επιπλέον ότι, σε περίπτωση απορρίψεως των ακυρωτικών αιτημάτων του ως απαραδέκτων, η προσφυγή του θα έπρεπε να ερμηνευθεί ως σκοπούσα να υποχρεωθεί η ΟΚΕ να καταβάλει αποζημίωση ίση προς τα ποσά συντάξεως τα οποία θα εδικαιούτο βάσει της αναθεωρημένης συντάξεώς του από 1ης Φεβρουαρίου 1981, πλέον των τόκων που θα καθόριζε το Πρωτοδικείο.

7 Το Πρωτοδικείο απέρριψε κατ'αρχάς τα ακυρωτικά αιτήματα του Boessen με το αιτιολογικό ότι ήσαν απαράδεκτα (σκέψεις 25 έως 35 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

8 Το Πρωτοδικείο τόνισε, πρώτον, ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1980, 23/80, Grasselli κατά Επιτροπής, Συλλογή 1980, σ. 3709), ναι μεν ένας υπάλληλος μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις του άρθρου 41, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ, για να ζητήσει την αναθεώρηση της συντάξεώς του στην περίπτωση σφάλματος ή παραλείψεως οποιασδήποτε φύσεως, πλην όμως έπρεπε να υποβάλει ένσταση και, ενδεχομένως, να ασκήσει προσφυγή εντός των προθεσμιών που θέτουν τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ από τη στιγμή που προέκυψε νέο γεγονός ικανό να δικαιολογήσει την αναθεώρηση της συντάξεως ή από τη στιγμή που ο υπάλληλος έλαβε πράγματι γνώση της υπάρξεως του γεγονότος αυτού. Το Πρωτοδικείο έκρινε, δεύτερον, ότι η απόφαση 157/81 Α, από την οποία, αφενός, προέκυπτε σαφώς βάσει ποιας μεθόδου και βάσει ποιων διατάξεων του ΚΥΚ είχε υπολογιστεί το ποσοστό της συντάξεως του Boessen και η οποία, αφετέρου, δεν είχε προσβληθεί ούτε τροποποιηθεί μεταγενέστερα ως προς το σημείο αυτό, θα έπρεπε να θεωρηθεί ως η πράξη από την κοινοποίηση της οποίας άρχισαν να τρέχουν για τον αναιρεσείοντα οι προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής, ακόμη και αν η ΟΚΕ δεν είχε αρνηθεί ρητώς, με την απόφαση αυτή, την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ. Το Πρωτοδικείο έκρινε, τρίτον, ότι η ερμηνεία των άρθρων 77 και 78 του ΚΥΚ, τα οποία επικαλέστηκε ο αναιρεσείων για πρώτη φορά το 1991, δεν συιστούσε νέο γεγονός ικανό να κινήσει εκ νέου τις προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής και ότι ο αναιρεσείων δεν είχε προσκομίσει κανένα στοιχείο ικανό να δικαιολογήσει γιατί η κατάσταση της υγείας του τον είχε καταστήσει ανίκανο να ασκήσει προσφυγή εντός των προθεσμιών που προβλέπει ο ΚΥΚ.

9 Το Πρωτοδικείο απέρριψε στη συνέχεια τα αιτήματα αποζημιώσεως ως απαράδεκτα (σκέψεις 36 και 37 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

10 Το Πρωτοδικείο τόνισε, αφενός μεν, ότι των αιτημάτων αυτών δεν προηγήθηκε ούτε αίτηση ούτε ένσταση, κατά την έννοια του ΚΥΚ, αφετέρου δε, ότι υποβλήθηκαν μόλις κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως.

11 Τέλος, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι η προσφυγή ήταν όχι μόνον απαράδεκτη, αλλά και προδήλως αβάσιμη (σκέψεις 38 έως 40 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως).

12 Το Πρωτοδικείο τόνισε ότι από το γράμμα και από την εν γένει οικονομία των διατάξεων των άρθρων 77 και 78 του ΚΥΚ προκύπτει σαφώς ότι, για τον υπολογισμό των συντάξεων αναπηρίας, εφαρμογή έχει μόνον το άρθρο 78, πέμπτο εδάφιο, ενώ το άρθρο 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ έχει εφαρμογή μόνο για τον υπολογισμό της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου. Δέχθηκε κατά συνέπεια ότι η ΟΚΕ, μη εφαρμόζοντας το άρθρο 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ, για τον καθορισμό του ύψους της συντάξεως του αναιρεσείοντος, δεν είχε υποπέσει σε καμιά νομική πλάνη ούτε σε υπηρεσιακό πταίσμα.

13 Η αίτηση αναιρέσεως του Boessen δεν βάλλει κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου παρά μόνο καθόσον αυτή απέρριψε ως απαράδεκτα τα ακυρωτικά αιτήματα του αναιρεσείοντος και, επιπλέον, ως αβάσιμα.

14 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, ο Boessen βάλλει, πρώτον, κατά του τμήματος της αποφάσεως του Πρωτοδικείου που αφορά το παραδεκτό της προσφυγής ακυρώσεως. Προβάλλει τους ακολούθους λόγους αναιρέσεως:

— το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι με την απόφαση 157/81 Α, στην οποία περιλαμβάνεται ο λεπτομερής υπολογισμός της συντάξεως αναπηρίας, άρχισαν να τρέχουν οι προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής ως προς αυτόν, παρέβη τις διατάξεις των άρθρων 25, 90 και 91 του ΚΥΚ,

— το Πρωτοδικείο κακώς έκρινε ότι ο αναιρεσείων δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο ικανό να δικαιολογήσει γιατί η κατάσταση της υγείας του τον είχε εμποδίσει να υποβάλει ένσταση κατά της αποφάσεως 157/81 Α εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ,

— Το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι η απόφαση 157/81 Α είχε τροποποιηθεί από μεταγενέστερες τροποποιητικές αποφάσεις, παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 40, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ,

— το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι η αίτηση που υπέβαλε ο αναιρεσείων το 1991 ήταν εκπρόθεσμη, προέβη σε κακή ερμηνεία του άρθρου 41, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος VIII του ΚΥΚ και της αποφάσεως του Δικαστηρίου Grasselli κατά Επιτροπής,

— η απόφαση του Πρωτοδικείου είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη σε δύο σημεία: αφενός, το Πρωτοδικείο δεν απάντησε στον λόγο που στηρίζεται στο ότι η απόφαση 157/81 Α δεν ήταν αιτιολογημένη όσον αφορά την άρνηση εφαρμογής του άρθρου 77, τέταρτο εδάφιο. αφετέρου, το Πρωτοδικείο δεν αιτιολόγησε επαρκώς τις σκέψεις του ως προς την κατάσταση της υγείας του αναιρεσείοντος.

15 Ο αναιρεσείων βάλλει στη συνέχεια κατά του τμήματος της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως που αφορά το βάσιμο της προσφυγής του ακυρώσεως. Ως προς το σημείο αυτό προβάλλει ένα μόνο λόγο ο οποίος στηρίζεται στο ότι το Πρωτοδικείο είχε προβεί σε κακή ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ, κρίνοντας ότι δεν έχουν εφαρμογή στις συντάξεις αναπηρίας.

16 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η ΟΚΕ προβάλλει τα ακόλουθα επιχειρήματα όσον αφορά το παραδεκτό της προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου:

— ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι με την απόφαση 157/81 Α, η οποία κατ' ανάγκη απέκλεισε, καίτοι σιωπηρώς, την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ στην περίπτωση του αναιρεσείοντος και η οποία ήταν επαρκώς αιτιολογημένη, άρχισαν να τρέχουν οι προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής ως προς τον αναιρεσείοντα,

— ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι έκτοτε δεν προέκυψε κανένα νέο γεγονός,

— ο αναιρεσείων δεν προσκόμισε ούτε ενώπιον του Πρωτοδικείου ούτε ενώπιον του Δικαστηρίου το παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο, ικανό να αποδείξει ότι αδυνατούσε επί δέκα έτη να εξετάσει σοβαρά την απόφαση 157/81 Α και να ασκήσει προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής.

17 Όσον αφορά το βάσιμο της προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου, η ΟΚΕ ισχυρίζεται ότι ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι το άρθρο 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ έχει εφαρμογή μόνο για τον υπολογισμό του ύψους των συντάξεων λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου. Προσθέτει ότι, εν πάση περιπτώσει, η εφαρμογή των διατάξεων αυτών επί της συντάξεως του

αναιρεσείοντος θα κατέληγε στο να του χορηγηθεί ποσό κατώτερο (36 %) από το ποσό το οποίο δικαιούται δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 78, πέμπτο εδάφιο, του ΚΥΚ.

18 Το άρθρο 119 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου ορίζει τα εξής:

«Όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι, εν όλω ή εν μέρει, προδήλως απαράδεκτη ή αβάσιμη, το Δικαστήριο μπορεί, κατά πάσα στάση της δίκης, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως, εν όλω ή εν μέρει, με αιτιολογημένη Διάταξη».

19 Πρέπει να εξεταστεί, καταρχάς, το βάσιμο της προσφυγής ακυρώσεως που ασκήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου.

20 Το άρθρο 78, τρίτο έως πέμπτο εδάφιο, του ΚΥΚ ορίζει τα εξής:

«Εφόσον η αναπηρία οφείλεται σε (...) λόγο (διαφορετικό από τους αναφερθέντες στο δεύτερο εδάφιο του ιδίου άρθρου), το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας ισούται με το ποσοστό της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως του συνταξίμου χρόνου την οποία θα εδικαιούτο ο υπάλληλος στην ηλικία των 65 ετών, εάν είχε παραμείνει σε υπηρεσία μέχρι την ηλικία αυτή.

Η σύνταξη αναπηρίας υπολογίζεται επί του βασικού μισθού τον οποίο θα εισέπραττε ο υπάλληλος στον βαθμό του εάν ευρίσκετο ακόμη σε υπηρεσία κατά τον χρόνο της καταβολής της συντάξεως.

Η σύνταξη αναπηρίας δεν δύναται να είναι κατώτερη από το 120 % του κατωτάτου ορίου διαβιώσεως.»

21 Το άρθρο 77 του ΚΥΚ ορίζει τα εξής:

«Ο υπάλληλος που έχει συμπληρώσει τουλάχιστον 10 έτη υπηρεσίας έχει δικαίωμα συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου (...)

Το ανώτατο ύψος της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου καθορίζεται σε 70 % του τελευταίου βασικού μισθού που αναλογεί στον τελευταίο βαθμό στον οποίο έχει καταταγεί υπάλληλος για ένα έτος τουλάχιστον. Χορηγείται στον υπάλληλο ο οποίος έχει συμπληρώσει 35 συντάξιμα έτη που υπολογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του παραρτήματος VIII. Αν ο αριθμός των συνταξίμων αυτών ετών είναι κατώτερος από 35 έτη, το ανώτατο ύψος συντάξεως μειώνεται ανάλογα.

(...)

Το ποσό της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου δεν δύναται να είναι κατώτερο από 4 % του κατωτάτου ορίου διαβιώσεως.

Το δικαίωμα συντάξεως αρχαιότητας αποκτάται στην ηλικία των 60 ετών.»

22 Από τη διατύπωση των διατάξεων αυτών και από την εν γένει οικονομία τους προκύπτει ότι η βούληση του κοινοτικού νομοθέτη ήταν να παραπέμψει στις διατάξεις του άρθρου 77 του ΚΥΚ μόνον όσον αφορά τον καθορισμό του ποσοστού της συντάξεως αναπηρίας και όχι όσον αφορά τη βάση του υπολογισμού και το κατώτατο ύψος της συντάξεως αυτής. Ειδικότερα, το άρθρο 78, πέμπτο εδάφιο, του ΚΥΚ ορίζει ένα ποσό το οποίο εξαρτάται αποκλειστικά από το κατώτατο όριο διαβιώσεως και από το οποίο το ποσό της συντάξεως δεν μπορεί να είναι κατώτερο. Η μέθοδος αυτή υπολογισμού είναι ανεξάρτητη από τη μέθοδο υπολογισμού του κατωτάτου ύψους της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου, η οποία, βάσει του άρθρου 77, εξαρτάται από τη διάρκεια της υπηρεσίας του ενδιαφερομένου.

23 Όπως έκρινε το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 40 της αποφάσεώς του, οι διατάξεις του άρθρου 77, τέταρτο εδάφιο, του ΚΥΚ, που αφορούν τον υπολογισμό του κατωτάτου ποσού συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου, δεν έχουν επομένως εφαρμογή στον υπολογισμό των συντάξεων αναπηρίας.

24 Κατά συνέπεια, ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, με την ίδια σκέψη, ότι η ΟΚΕ, εκδίδοντας την απόφαση 157/81 Α, δεν υπέπεσε σε καμιά νομική πλάνη ούτε σε υπηρεσιακό πταίσμα.

25 Ο λόγος αυτός αρκεί για να δικαιολογήσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, έστω και αν έγινε δεκτός επικουρικώς από το Πρωτοδικείο. Πράγματι, ανεξαρτήτως του παραδεκτού, τα ακυρωτικά αιτήματα του Boessen δεν μπορούσαν, εν πάση περιπτώσει, να γίνουν δεκτά.

26 Επομένως, παρέλκει η εξέταση των λοιπών λόγων αναιρέσεως, οι οποίοι, στο σύνολό τους, αναφέρονται στο παραδεκτό των αιτημάτων αυτών.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση αναιρέσεως του Boessen πρέπει να θεωρηθεί προδήλως αβάσιμη. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

28 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δυνάμει του άρθρου 122 του ιδίου κανονισμού, το άρθρο 70 δεν έχει εφαρμογή επί των αιτήσεων αναιρέσεως που ασκούν οι μόνιμοι ή μη μόνιμοι υπάλληλοι των οργάνων. Δεδομένου ότι ο Boessen ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα της παρούσας διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

διατάσσει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως του Boessen.

2) Καταδικάζει τον Boessen στα δικαστικά έξοδα.

Λουξεμβούργο, 24 Ιανουαρίου 1994.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος

O. Due